

Studie Lokale Financiën 2018

EVOLUTIE VAN DE GEMEENTEFINANCIËN IN DE PROVINCIE ANTWERPEN

Naar jaarlijkse gewoonte brengt Belfius u ook in 2018 de studie Lokale Financiën. We analyseren het gemeentebudget van dit werkjaar. Met de lokale verkiezingen voor de deur kijken we ook terug in de tijd naar de evolutie van de lokale financiën tijdens de aflopende bestuursperiode.

Als aanvulling op het algemene persdossier over de financiële toestand van de lokale besturen per regio nam Belfius ook specifiek de gemeentebudgetten 2018 in elke provincie onder de loep.

Enkele cijfers en tendensen voor de gemeenten uit de provincie Antwerpen

- > De provincie Antwerpen telt voorlopig nog 70 gemeentebesturen en 1.836.030 inwoners (ruim 28% van de Vlaamse bevolking). In 2019 fuseren Puurs en Sint-Amands tot één gemeente, wat het aantal op 69 gemeenten brengt.
- > Voor 2018 raamden deze 70 gemeenten een budget van meer dan **2,7 miljard EUR aan exploitatie-uitgaven** en **897 miljoen EUR aan investeringen**. Dit is gemiddeld respectievelijk 1.489 EUR en 488 EUR per inwoner.
- > Ter vergelijking: voor heel Vlaanderen belopen de **exploitatie-uitgaven** van de gemeenten voor 2018 8,9 miljard. Na een aantal jaren van strikte beheersing van de uitgaven met een jaarlijkse groei van gemiddeld 1,4%, zien de Vlaamse gemeenten hun exploitatie-uitgaven weer met iets meer dan 3% groeien in 2018 (+3,1% voor heel Vlaanderen, **+2,9% in de provincie Antwerpen**).
- > De 3 belangrijkste uitgavenposten zijn **personeelskosten, werkingskosten en werkingssubsidies**. Dat de uitgaven van de Vlaamse gemeenten oplopen, ligt hoofdzakelijk aan de personeelsuitgaven en de werkingskosten, samen goed voor meer dan 60% van de uitgaven én gevoelig voor inflatie. Bij de personeelskosten speelt voor een stuk de geraamde overschrijding van de spilindex een rol (+2%).
- > In de provincie Antwerpen stijgen de **personeelsuitgaven met +3,7%** in 2018 (Vlaamse gemiddelde: +3,4%). De personeelsuitgaven van de Antwerpse gemeenten bedragen **972 miljoen EUR** (zonder lonen van het gesubsidieerd onderwijzend personeel), wat overeenkomt met **530 EUR per inwoner** (Vlaamse gemiddelde: 516 EUR/inw.). Uit de analyse van de cijfers over de hele bestuursperiode blijkt dat de Vlaamse gemeenten de voorbije jaren de totale personeelskosten goed onder controle hielden.
- > De geraamde **werkingskosten** van de Antwerpse gemeenten voor 2018 bedragen **297 EUR per inwoner** (Vlaamse gemiddelde: 309 EUR/inw.).
- > Naast personeels- en werkingskosten, zijn **werkingssubsidies** een belangrijke uitgavenpost in de gemeentefinanciën. Werkingssubsidies zijn bijvoorbeeld toelagen die de gemeente geeft om de werking te financieren van andere lokale besturen. De werkingssubsidies gaan in 2018 net zoals de vorige jaren omhoog (**+3,1% in Antwerpen**). Meer dan de helft van dit budgetluik gaat naar **OCMW (177 EUR per inwoner, t.o.v. Vlaamse gemiddelde: 147 EUR/inw.)** en **politiezone (197 EUR per inwoner, Vlaamse gemiddelde: 153 EUR/inw.)**. Zowel OCMW's (+1,3%) als politiezones (+1,8%) zien hun gemeentedotatie in 2018 toenemen. Maar het zijn de overige werkingssubsidies die in 2018 de sterkste groei kennen (+6,6% voor allerlei toelagen aan gemeentelijke vzw's, intercommunales, gezinnen, bedrijven, organisaties en kerkbesturen, waarvan alleen die aan kerkbesturen een verplichte uitgave is).

- > De Vlaamse gemeenten leverden bijna elk jaar van de bestuursperiode een bijkomende inspanning van meer dan 3% om de werking van de **politiezones** te financieren. In de provincie Antwerpen vloeit iets meer dan **13% van het gemeentebudget naar de politiezones** tegenover **4% naar de toelage voor de hulpverleningszones (61 EUR per inwoner, Vlaamse gemiddelde: 51 EUR/inw.)**.
- > Door de historisch lage rentevoeten en de geleidelijke schuldafbouw blijven de **financiële uitgaven** (kapitaalaflossing van leningen niet inbegrepen) **ook in 2018 dalen: -6%** (Vlaamse gemiddelde: -8% in 2018, -9% per jaar over de hele bestuursperiode).
- > Aan de ontvangstenzijde ondersteunen de **werkingsubsidies** van de regionale overheid de Vlaamse gemeenten, met een aangroei van gemiddeld 3,5% in 2018 en 3,4% over de hele bestuursperiode. Het **Gemeentefonds** alleen al is goed voor gemiddeld een kwart van de exploitatie-ontvangsten van de Vlaamse gemeenten. Voor alle **Antwerpse gemeenten** samen bedraagt deze post in de budgetten 2018 **bijna 1 miljard EUR (977 miljoen EUR, +3,7% t.o.v. 2017)**. Dit is gemiddeld **532 EUR per inwoner**, een bedrag dat dubbel zo hoog is dan elders, omdat de stad Antwerpen alleen al als grootste stad in Vlaanderen een ruim deel krijgt uit het Gemeentefonds. Dit om de typisch grootstedelijke problematiek aan te pakken.
- > De **belastingontvangsten** leveren meer dan de helft van de werkmiddelen van een gemeente (Vlaamse gemiddelde: 52%, Antwerpen: 46%). In de budgetten van de Antwerpse gemeenten voor 2018 vertonen deze ontvangsten **een zeer beperkte groei (+0,9%) tot 1,4 miljard EUR of 763 EUR per inwoner**. Het grootste deel komt uit de 2 belangrijkste aanvullende belastingen, slechts 13,9% uit de zelf geïnde **lokale belastingen**. Die laatste wegen met hun **195 miljoen EUR (106 EUR per inwoner)** niet even sterk door in de ontvangsten als de **aanvullende personenbelasting (APB)** en de **onroerende voorheffing (OVH)**, die samen meer dan **1,17 miljard EUR** opbrengen.
- > De **aanvullende personenbelasting (APB)** vertoont een lichte stijging in 2018 (+0,7%, 294 EUR/inw., Vlaams gemiddelde: 304 EUR/inw.), terwijl de **opcentiemen op de onroerende voorheffing (OVH)** +0,6% meer opbrengen dan het jaar ervoor (346 EUR/inw., Vlaamse gemiddelde: 353 EUR/inw.).
- > De **lokale belastingen** in Vlaanderen kenden tijdens de huidige bestuursperiode een stevige groei in 2014 en 2015, wat het gemiddelde voor de periode op een toename van +4,2% brengt. In verhouding met de budgetten 2018 is de verhoging eerder beperkt (provincie **Antwerpen** : +2,2%, Vlaamse gemiddelde: +1,6%). De belangrijkste categorieën blijven de bedrijfsbelastingen en de belastingen rond huisvuil en milieu, naast belastingen op patrimonium. Voornamelijk de boetes (o.m. GAS-boetes) zouden in 2018 meer inkomsten opleveren, maar ook belastingen op leegstaande woningen en bedrijfsruimtes (patrimonium) en die op evenementen.
- > Het positieve saldo van de exploitatie-ontvangsten min een deel van de -uitgaven genereert een financieel draagvlak voor de betaling van leninglasten en kapitaalaflossingen. Dit creëert **een buffer, de autofinancieringsmarge (AFM), die kan dienen om schokken op te vangen, bijkomende leninglasten te betalen of investeringen te financieren**. De positieve AFM bewijst dat de gemeenten de toename van de exploitatie-uitgaven in het budget 2018 aankunnen.
- > Lokale besturen investeren om de publieke dienstverlening en de leefomgeving van hun burgers te verbeteren. Daarom doen ze investeringen voor mobiliteit, cultuur en vrije tijd, onderwijs, natuur- en milieubeheer, opvang en zorg, wonen en ruimtelijke ordening. Net zoals in 2017 voorzien de Vlaamse gemeenten ook in het budget 2018 een toename van de investeringen (+6,5%). Het investeringsbudget klimt daarmee tot boven 3 miljard EUR (zonder de transacties rond financiële activa). In hun meerjarenplan 2014-2019 voorzagen de Vlaamse gemeentebesturen een bepaald volume aan investeringen dat zich gaandeweg vertaalde in een vrij stabiel jaarlijks investeringsbudget van 2,5 à 3 miljard EUR. Het uitvoeren van investeringsprojecten loopt echter makkelijk vertraging op. Daarom bevinden de investeringen die echt zijn gerealiseerd zich op een jaarlijks niveau van minder dan 1,5 miljard EUR.
- > Voor 2018 noteren de **gemeenten uit de provincie Antwerpen** een totaal bedrag van **897 miljoen EUR aan investeringen** (dit is een **toename van +9,3%** t.o.v. 2017) of een gemiddelde van **488 EUR per inwoner**.

Voor meer info:

zie tabel 'Gemeenten provincie Antwerpen / Budget 2018 (bijlage).

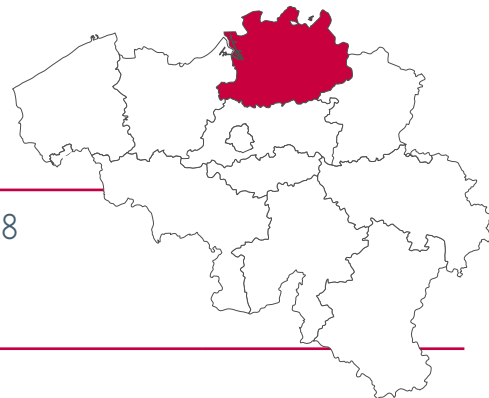
Research

Geert Gielens: geert.gielens@belfius.be
+32 2 222 70 84

Arnaud Dessoay: arnaud.dessoay@belfius.be
+32 2 222 31 16

Anne-Leen Erauw: anne-leen.erauw@belfius.be
+32 2 222 56 10

 Belfius
Bank & Verzekeringen

Vlaamse lokale besturen - Budget 2018 Gemeenten van de provincie **ANTWERPEN**

Bevolking 2017 1.836.030

Exploitatie BBC	Budget 2018	in Mio €	in EUR/inw.	Evolutie 2017-2018
Uitgaven	Personeel*	972	530	3,7%
	Werking	546	297	2,2%
	Toegestane werkingsubsidies	1.149	626	3,1%
	Gemeentetoelage aan OCMW	325	177	1,3%
	Gemeentetoelage aan politie	361	197	1,8%
	Gemeentetoelage aan brandweer	111	61	2,3%
	Overige werkingsubsidies	351	191	6,6%
	Financiële uitgaven**	68	37	-6%
	Exploitatie-uitgaven	2.735	1.489	2,9%

* Zonder lonen gesubsidieerd onderwijzend personeel (90 EUR/inw.)

** Kapitaalaflossing van leningen niet inbegrepen (BBC)

Exploitatie BBC	Budget 2018	in Mio €	in EUR/inw.	Evolutie 2017-2018
Ontvangsten	Ontvangsten uit werking	237	129	2,7%
	Fiscale ontvangsten en boetes	1.400	763	0,9%
	Aanvullende personenbelasting	541	294	0,7%
	Opcentiemen onroerende voorheffing	635	346	0,6%
	Lokale belastingen	195	106	2,2%
	Werkingsubsidies	1.286	701	4,2%
	Gemeentefonds e.a. fondsen	977	532	3,7%
	Overige algemene werkingsubsidies	210	114	18,6%
	Specifieke werkingsubsidies*	99,3	54	-13,3%
	Financiële opbrengsten	112	61	1,9%
	Exploitatie-ontvangsten	3.036	1.654	2,5%

* Zonder lonen gesubsidieerd onderwijzend personeel (90 EUR/inw.)

Autofinancieringsmarge	Budget 2018	in Mio €	in EUR/inw.	Evolutie 2017-2018
	Financieel draagvlak	74,7	41	-17,9%
	Netto periodieke leningsuitgaven	356,8	194,4	-2,3%
	Netto-aflossing van schulden	282,1	153,7	2,8%
	Nettokosten van schulden	226,6	123,4	5,7%
	Autofinancieringsmarge (AFM)	55	30,2	-7,5%
Investerings	Budget 2018	in Mio €	(EUR/inw.)	Evolutie
	Totale investeringsbudget (zonder FVA)	897	488	9,3%